

Contribution ID: 30

Tür: Oral Presentation

Yapay Zekâ ve Araştırma Etiği: Mevcut Etik Zorluklar Üzerine Söylenecek Bir Şey Var Mı?

19 Aralık 2024 Perşembe 12:30 (30 dakika)

Bilimsel araştırmaların teknolojik gelişmelerle ilişkisi sürekli yeniden tanımlanmaktadır. Yaygın kullanımda karşılığını bulan ya da yenilikçi yönleriyle toplumda bir beklenti oluşturan teknolojilerin ortaya çıkardıklarını incelemek isteyen araştırmacı, araştırma gündemini buna göre güncellemektedir. Bu gündem içerisinde kimi zaman teknolojinin kendisi bir araştırma nesnesi olarak ele alınmakta kimi zaman ise teknolojik yenilikler araştırmacılara veri toplama konusunda imkanlar sunmaktadır. Ağ bağlantılı teknolojilerin ortaya çıkışı da araştırmacıların böyle bir refleks geliştirmesiyle sonuçlanmıştır. Ağları birbirine bağlayan internetin 1990'lı yıllardan sonra yaygın kullanıma girmesiyle araştırmacılar hem bu teknolojinin getirdiklerini incelemeye hem de söz konusu teknolojiden veri toplamada yararlanmaya başlamışlardır. Ağ bağlantılı ortamlardan sıradan insanlara ait veri toplanmasının mümkün hale gelmesi ve bilimsel araştırmalarda bu teknolojileri kullanmak etik sorunları görünür kılmıştır. Yapay zekâ teknolojilerinin bilimsel araştırmalarda yaygın bir biçimde kullanılmaya başlanması etik sorunları derinleştirmiştir. Araştırmacılar bilimsel üretim yaparken yapay zekâ ya da üretken yapay zekâ araçlarından yararlanırken veri toplama işlemini bu araçlara bırakabilmektedir. Burada etik sorunların veri toplama teknikleriyle bağlantısı olduğu gibi politik yanları da vardır. Bilimsel araştırmaları mesleki etik açıdan düzenleyen kuralları bünyesinde barındırması bakımından araştırma etiğinin söz konusu gelişmeleri düzenlemesi beklenebilir. Çünkü araştırma etiğinde araştırmacının uyması gereken kurallar araştırma öznelerinin zarar görmemesi ve araştırmada etik süreçlerin işletilmesi yönündedir. Ancak bu süreçler politize edilebilir ve araştırmacıların pragmatik davranışları bilimsel üretimin değerini düşürebilir. Bu araştırmacının konusunu yapay zekâ araçlarından destek alınarak gerçekleştirilen araştırmalarda araştırma etiğinin nasıl yaşama geçirildiği oluşturmaktadır. Yapay zekâ teknolojilerinin bilimsel araştırmalarda artan kullanımının ortaya çıkardığı etik sorunları tespit etmek ve politize edilen etik sorunların önüne geçebilmek adına sorunların tespiti önemlidir. Bu yüzden bu araştırmada bilimsel araştırmalarda yapay zekâ teknolojilerinden faydalanmanın getirdiği etik sorunlar ve yönerge/yönetmelikle bu araştırmaları denetleyen otoritelerin mevcut duruma yönelik yaklaşımlarının ortaya koyulması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda yapay zekâ araçlarından faydalanılarak gerçekleştirilen 20 makale örneklem dahil edilerek nitel içerik analizi uygulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Araştırma Etiği, Makaleler, Veri, Etik

Presentation language / Sunum Dili

TR (Türkçe)

Disciplines / Disiplinler

Ethics / Etik

E-mail / E-posta

hasanhkayis@gmail.com

ORCID ID

0000-0003-3811-3636

Institution / Affiliation / Kurum

Aksaray Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü

Country / Ülke

Türkiye

Başlıca yazarlar:: Hasan Hüseyin Kayış (Aksaray Üniversitesi)

Sunu yapanlar: Hasan Hüseyin Kayış (Aksaray Üniversitesi)

Session Classification: Session 2.5 (Day 2)

Track Classification: Congist'24: Theoretical Foundations